

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja 8 krat letno. - Uredništvo in upravništvo je v Salendrovi ulici Štev. 6. - Telefon Štev. 4283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 3.

Ljubljana, 20. marca 1940

Leto XX

VABILO

na

redni občni zbor

Prvega društva hišnih posestnikov
v Ljubljani,

ki se bo vršil

v torek, dne 9. aprila 1940, ob 6. uri zvečer
v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Odobrenje odborovega poročila v preteklem letu.
2. Računski zaključek za leto 1939. in proračun za tekoče leto.
3. Določitev članarine za leto 1941.
4. Slučajni predlogi članov.

Ako bi prvotno določeni občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ne glede na število članov.

Slučajne predloge morajo člani najmanj 8 dni pred občnim zborom pismeno izročiti odboru.

Vstop je dovoljen samo društvenim članom.

K prav obilni udeležbi vabi

ODBOR.

Spomenica hišnih posestnikov k novi davčni reformi

Ministrstvu financ,
v roke g. ministru dr. J. Šuteju

BEOGRAD.

V imenu organiziranih hišnih in zemljiških posestnikov predlagamo v imenu društev in združenj, ki so včlanjena v Glavni zvezi hišnih in zemljiških posestnikov kraljevine Jugoslavije in Zvezi društev hišnih in zemljiških posestnikov banovine Hrvaške s sedežem v Zagrebu ministrstvu sledečo

spomenico,

povodom novih uredb o spremembah in dopolnitvah v davčnem in taksnem zakonu kot tudi o spremembah in dopolnitvah predpisov o posebnem prispevku za narodno obrambo.

Uvod. Znano je, da je bil hišni dohodek že davčno preobremenjen do dneva izdaje uredbe od 22. decembra 1939. o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih, in uredbe od 22. decembra 1939. o spremembah zakona o taksah in končno uredbe od 22. dec. 1939 o spremembah in dopolnitvah § 19. finančnega zakona za leto 1939/40. Posebno poudarjamo, da je ta davčna preobremenitev

dosegla svoj maksimum v mestih banovine Hrvaške in v mestih dravske banovine, ker so v teh mestih samoupravne doklade dosegle 100 do 200 %, tako da je osnovni davek zgradarine s temi davščinami dvakratno ozir. trikratno obremenjen. V ostalih banovinah so mesta, med temi sam Beograd, kjer je obremenitev s samoupravnimi davščinami sorazmerno minimalna, pa je zato obstoj hišne posesti mnogo povoljnejši.

Hišni dohodek je izmed vseh ostalih dohodkov najbolj obremenjen in to iz razloga, ker se pri drugih davčnih oblikah davek odmerja od doseženega čistega dohodka, dočim se pri hišah čisti dohodek ugotavlja na osnovi zakonskega predpisa čl. 36., zakona o neposrednih davkih, po katerem se v večjih mestih odbija 20 % za stroške vzdrževanja, uprave in amortizacije hiš, ne oziraje se na to, da znašajo ti stroški več, nego je to predvideno z gori omenjenim predpisom. Posebno zadnje leto so stroški za vzdrževanje hiš glede na veliko povišanje cen materijala, ki je potreben za redno vzdrževanje hiš in povišanja cen delovne moči, zelo narasli. To stanje povzroča, da se zgradarina ne odmerja od čistega dohodka, nego od dohodka, ki ga hišni posestniki sploh ne prejmejo. Stroški, ki so obseženi v predpisu člena 36., zakona o neposrednih davkih, presegajo v večini primerov 30 odstotkov.

Nadaljnja težava za hišno posest je v tem, ker se kot odbitek ne priznavajo pasivne obresti, katere često dosežejo donose brutto dohodkov hiš.

Dalje je težava tudi v tem, ker je zelo težavno doseči odpis zgradarine pri davčnih upravah za neplačane dogovorjene najemnine in hišni posestniki tudi v tem pogledu plačajo davek od izgubljenih najemnin.

Nadaljnja posledica predpisov uredbe z dne 22. decembra 1939. je v tem, da se z njimi hišni posesti nalagajo nova in velika bremena glede na povišanje dopolnilnega davka, posebnega prispevka in taks na najemne pogodbe, istočasno pa obstoja prepoved o povišanju najemnine po uredbi o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije, ki velja za vse banovine v državi, posebno pa za banovino Hrvaško. Dočim je vsakemu drugemu pridobitniku, ki je davčni zavezanec, dovoljeno, da prevalel novo uvedene davke in davščine na potrošnike, je hišnim posestnikom to onemogočeno tako, da se jim zaradi tega vedno bolj zmanjšujejo dohodki, poleg velikih izgub na neplačanih najemninah in povišanih stroških za vzdrževanje hiš. Nadalje je z nadaljnima dvema naredbama omejeno svobodno razpolaganje s stanovanji in lokali in pravočasno plačevanje dogovorjenih najemnin od strani najemnikov, ki so pozvani na vojaško dolžnost (uredba o odlogu plačila najemnine, katero dolgujejo osebe, pozvane na vojaško dolžnost in

uredba o odlogu izvršbe proti civilnim osobam na vojaški dolžnosti).

To je razlog, da so novi predpisi o davčnem in taksnem zakonu ter posebnem prispevku za narodno obrambo zelo zaskrbeli hišne posestnike, ter bodo novi predpisi povzročili velike težave za vso hišno posest. Zato predlagamo naslovu to predstavko s prošnjo, da jo izvoli proučiti in uvaževati. S tem bi se preprečile nepredvidene težave, ki bi imele to posledico, da bi hišni posestniki kot najsigurnejši davčni subjekti v bodoče ne mogli zadostiti svojim obvezam nasproti državi, banovini in mestom, kot tudi državnim, samoupravnim in privatnim denarnim zavodom.

V prilogi dostavljamo predloge za izvedbo sprememb in dopolnitev v obstoječih davčnih in taksnih predpisih, da bi se olajšalo težavno stanje hišne posesti.

Poudarjamo, da so hišni posestniki pripravljani v mejah možnosti doprinesiti žrtve za obstoječe nenormalno stanje, v katerem se nahaja država glede na mednarodno situacijo, posebno pa so pripravljani doprinesiti žrtve za narodno obrambo. Prosimo pa, da se hišni posesti omogoči obstanek s tem, da se upoštevajo doli navedene upravičene zahteve.

Ta spomenica je predpisno kolkovana, kot tudi njene priloge, ki tvorijo njen sestavni in nerazdružljivi del.

Spremembe in dopolnitve k zakonu o neposrednih davkih po uredbi z dne 22. decembra 1939.

1.

Sprememba stopnje dopolnilnega davka v členu 37. I. zakona o neposrednih davkih je težko prizadela malega, srednjega in velikega hišnega posestnika. Tako se n. pr. plača od

istega dohodka	sedaj	preje	več	manj
Din 15.000.—	450.—	400.—	50.—	—
„ 25.000.—	1000.—	900.—	100.—	—
„ 35.000.—	1750.—	1400.—	350.—	—
„ 45.000.—	2700.—	2500.—	200.—	—
„ 55.000.—	3850.—	3600.—	250.—	—
„ 65.000.—	5200.—	4900.—	300.—	—
„ 90.000.—	8.100.—	7.600.—	500.—	—

in tako dalje.

Ogromno je povečanje dopolnilnega davka, preko 70.000 dinarjev čistega dohodka, kjer je bila dosedaj stopnja 8%, a iznad din 70.000.— konstatno 10%, sedaj pa se dviga ta stopnja do 15%.

Povišanje je tudi zato tako veliko, ker so dohodki hiše obdavčeni z različnimi samoupravnimi dokladami in ker mesta zahtevajo, da se jim ravno tako dovoli uvedba progresivne stopnje mestne doklade, nato uvedba najemne doklade, poleg tega ko občine pobirajo še takse za gasilstvo, cestni fond, zdravstveno doklado, šolsko doklado itd. itd., kar vse skupaj znaša 100 do 300 % na osnovni davek.

Prosimo, da se progresivna stopnja zmenja v dopolnilnem davku tako, da ostane na višini kot je bila v členu 37. - I. zakona o neposrednih davkih pred izvedeno spremembo, davčna osnova dopolnilnega davka pa naj se spremeni tako, da bo dopolnilni davek znosnejši za srednje in za večje davčne zavezance. Nadalje prosimo, da se kot odbitni znesek (odbitek) za določanje osnove zgradarine in dopolnilnega davka priznavajo pasivne obresti, zlasti pri osnovi dopolnilnega davka, ki je uveden mesto nekdanjega davka na dohodek imovine (dohodnina).

2.

Zaradi nastale draginje in povišanja cen materiala in delovnih moči prosimo, da se izvede sprememba člena 36., tč. 1 in 2 tako, da se odstotek za stroške vzdrževanja, amortizacije in uprave hiš poviša za mesta Beograd, Ljubljano in Novi Sad ter za manjša mesta od dosedanjih 20 in 25% na 30%, ker je sedanji odstotek veliko premajhen za pokritje tozadevnih stroškov tako, da se zgradarina in dopolnilni davek stvarno odmerjata ne od čistih, temveč od brutto dohodkov.

3.

Nadalje prosimo, da se spremeni in dopolni peti odstavek člena 40., zakona o neposrednih davkih v pogledu prijave za odpis davka, kadar se prijavljena najemnina ne more izterjati niti potom sodišča. Prijava je namreč po sedanjih predpisih predložiti davčni upravi najdalje v roku 6 mesecev po koncu davčnega leta, kar pa je večkrat nemogoče glede na dolgo trajajoče sodno postopanje.

Novelizacija tega predpisa bi se glasila tako, da se morajo prijave za odpis davka zaradi neizterljivosti najemnine vložiti najdlje v roku 6 mesecev, računajoč od dneva sodne neizterljivosti, ozir. od dne, ko je neizterljivost dokazana pri upravni oblasti I. stopnje. S tem bi se izognili dolgemu pravljanju in neposrednim sodnim stroškom.

Spremembe in dopolnitve k zakonu o taksah po uredbi z dne 22. decembra 1939.

1.

V pogledu tarifne postavke 12. taksnega zakona je povišana taksa za prodajo nepremičnine od 4 na 6%. Ker mnoga mesta, predvsem v banovini Hrvaški in dravski banovini, pobirajo na obstoječo državno takso občinsko takso, banovina pa še banovinsko in občinsko takso, znaša kupoprodajna taksa s takso za cestni fond 10 do 11%, kar onemogoča normalno kupoprodajo nepremičnin, na drugi strani pa se vobče onemogoča prodaja starih hiš, ker so že tako davčno preobremenjene, pa se s kupoprodajno takso njih rentabilneta zniža na 1 do 2%.

Prosimo, da se ta taksa ponovno zniža na 4% ali pa se zabranijo samoupravne kupoprodajne takse, samoupravam pa naj se osigura del državne takse.

2.

Z uredbo z dne 22. decembra 1930 so za 100% povišane takse 4. pripombe 14. tarifne postavke. Glede tega zvišanja prosimo, da vsaj do višine 20.000 letne najemnine ostanejo stare takse, ki so veljale do 22. decembra 1939. To prosimo posebno iz razloga, ker se često menjajo najemniki, posebno v mestih banovine Hrvaške, dravske in dunavske banovine, kjer so odpovedi predvidene na rok 1 meseca, dočim so odpovedi najemnih pogodb v Srbiji, posebno v Beogradu, predvidene na 6 mesecev, tako da najemne pogodbe trajajo najmanj leto dni, dočim se v prvem primeru v enem letu menja po več najemnikov v istem najemnem objektu.

Spremembe in dopolnitve k § 19. finančnega zakona za l. 1939/40 po uredbi od 22. decembra 1939.

Posebni prispevek za fond narodne obrambe je zelo obremenil dohodke hišne posesti, posebno pa je pomenil obremenitev pri hišah z davčnimi olajšavami, ker se je pri njih odmerjal od idealnega davka.

Nova progresivna stopnja prizadene tudi najmanjšega hišnega posestnika - davkoplačevalca, ker presega višino od 25% stopnje (povprečnine), ki je veljala po prejšnjih pavšalnih iznosih.

Prosimo, da se progresivna stopnja spremeni ali da se temelji, ki služi za odmero posebnega prispevka poveča predvsem pri malih in srednjih davkoplačevalcih, ki plačajo osnovni in dopolnilni davek v skupni vsoti do din 30.000.—, progresivna stopnja pa da se ublaži tako, da je razlika od ene stopnje do druge samo 1%.

K vprašanju o stanovanjskih omejitvah

Dr. Mirko Košutić, predsednik Glavne zveze društev hišnih in zemljiških posestnikov v Zagrebu.

Borba pristašev individualnega gospodarskega liberalizma in pristašev prisilnega narodnega gospodarstva še ni odločena. Smatram kot sigurno, da pristašem prisilnega narodnega gospodarstva ne bo končno uspelo, da bi zlomili gospodarski liberalizem — sigurno pa bo posledica temu, da se bodo odvrnile zlorabe gospodarske svobode.

Po mojem mnenju je najbolj nevarno postaviti narodno gospodarstvo pod normo prisilne uprave, katere narodno gospodarstvo po svoji naravi ne prenese. Na polju narodnega gospodarstva je potrebna svoboda, seveda ne razigrana svoboda, ker je ta škodljiva kot tudi vsaka zloraba svobode.

To velja posebno tudi za hišno posest, katera je izredno važen narodno-gospodarski in socialni činitelj in izredno občutljiv narodno-gospodarski element.

Danes so v sami Nemčiji proti pokretu stanovanjskih najemnikov za stanovanjske družitve, češ da vojna ne sme biti vzrok znižanja najemnin za stanovanja in lokale, ter da je kategorični imperativ, da vsi in vsak spoštuje svoje dogovorjene obveze. To je predvsem naglasil predsednik državne gospodarske zbornice Piertsch, in to na temelju izkušenj svetovne vojne ter posledic, ki so izšle iz prisilnega vojnega in povojnega gospodarstva na polju hišne posesti.

V Franciji je z nujno naredbo z dne 5. oktobra 1939 izšel predpis, da morajo mobilizirani najemniki odtegniti plačilo najemnine do tri četrtine, če najemodajalec ne dokaže, da more mobilizirani najemnik plačati dogovorjeno najemnino, ter da je po demobilizaciji možno dolžno najemnino znižati odnosno povsem brisati po takratnih okoliščinah. Da je to zelo neprijetno je več kot sigurno in ne more biti niti dvoma, da bo to prineslo francoskemu narodnemu gospodarstvu nedogledno škodo.

Predvsem bodo nastali nešteti procesi v vprašanju plačilne sposobnosti najemnika, a zatem vsa ona škoda, katera je za časa svetovne vojne povzročila stanovanjske omejitve v narodnem gospodarstvu.

Zaradi tega druge države ne bodo sledile omenjeni francoski nujni naredbi, kakor ji ni sledila niti Nemčija, ki navzlic svojemu omejenemu gospodarstvu štiti hišno posest in ne dovoljuje, da bi vojna bila vzrok znižanja najemnine za stanovanja in lokale.

Mi smo imeli s stanovanjskimi omejitvami, katere so bile uzakonjene v času svetovne vojne in po svetovni vojni toliko slabih izkušenj, toliko škodljivih posledic za

narodno gospodarstvo, predvsem na področju hišne posesti, da nas morajo izkušnje že v naprej odvrniti od vsake misli, da bi se vprašanje najemnikov moglo ozir. smelo rešiti s postavljanjem hišne posesti pod prisilno normo, bodisi v praveu svobodne odpovedi stanovanj, bodisi v praveu maksimiranja najemnine stanovanj in lokalov.

Poudarjam samo, da so stanovanjske omejitve v veliki svetovni vojni imele ta uspeh, da je na stotine zgradb prišlo na javno dražbo, kjer so bile prodane pod ceno, da je na stotine zgradb bilo pod sekvestrom, kar je požrlo dohodke teh zgradb, da je bila gradbena delavnost za dolgo povsem ustavljena, da so se zgradbe prepuščale svoji usodi, t. j. da jih hišni posestniki niso popravljali in restavrirali, ter je na polju gradbene delavnosti nastalo mnogo bede in nevolje, ker niso našli zaposlenja niti delavci, niti obrtniki, niti trgovci, niti gradbena industrija.

Ljudje, kateri vidijo samo hiše in občutijo samo plačilo najemnine, a ne proučavajo samega problema hišne posesti in oddajanje prostorov lahkomišlno pristajajo na idejo, da je treba hišno posest postaviti pod stanovanjske omejitve in tako prisiliti hišne posestnike, da ob svojem strošku, često na svojo propast, oddajajo najemnikom cenena stanovanja in lokale, katerih najemnine bi bile daleč izpod zakona ponudbe in povpraševanja in ne bi bile v nikakem pravnem razmerju z bremenj hiše, katera jih posebno v današnjem času vodijo v gotovo propast.

Priznam, da je veliko število siromašnih najemnikov, kateri niso sposobni plačati najemnine za pristojno stanovanje, vendar naglašam, da temu niso krivi hišni posestniki in da hišni posestniki niso in ne morejo biti socialna ustanova, katera bi od svojih dohodkov mogla nadoknaditi, kar potrebujejo siromašni najemniki.

V vrstah najemnikov so zelo bogati ljudje, dalje zadosti premožni, pa tudi taki, kateri morejo stanovanja, katera odgovarjajo njihovim potrebam, povsem normalno najemati in plačevati. Najemniki sami po sebi ne predstavljajo nikako posebno socialno grupo, ker se rekrutirajo iz vseh mogočih slojev, pa zato ne morejo oni kot edinstvena socialna grupa zahtevati enako zaščito glede stanovanjskih odnošajev, oni morejo to zahtevati tem manj, ker imajo mnogi izmed njih najeta velika stanovanja s posebnim komfortom, večkrat luksuzno urejena.

To vse velja tudi za lokale.

Kot nikomur ne pade na pamet, da bi zahteval, da morajo trgovci, obrtniki ali delavci svoje proizvode prodajati pod ceno, ker je med ljudstvom mnogo siromašnih in potrebnih slojev. Zato tudi ne more nihče zahtevati od hišnih posestnikov, da bi oddajali svoja stanovanja pod ceno ali izpod normalne najemnine, katero narekuje zakon ponudbe in povpraševanja — zato, ker obstoje siromašni najemniki — ker bi v nasprotnem primeru delali proti občemu narodno-gospodarskemu interesu.

Največji del najemnikov zahteva danes v hišah največji komfort: s ploščicami obito kopalnico, kuhinjo, stranišče, elektriko, plin, najmodernejšo slikarijo v sobah in emajlirane lesene dele, kar vse znatno podraži sezidavo in ureditev stanovanj. Po kratkem času se taki najemniki selijo iz stanovanj in jih puščajo v povsem nemarnem stanju, kar ima za posledico, da mora hišni lastnik ponovno obnoviti stanovanja s ponovnimi velikimi stroški.

To, povsem naravno, vpliva na višino najemnine.

Hišna posest je pri nas brezpogojno preobremenjena, ker doseže skupni iznos davkov in javnih dajatev — pri starih zgradbah do 50% brutto dohodkov, a go-

tovo nič manj tudi pri novih zgradbah s hipotekami z obrestmi od 8 do 10%. K temu je nedavno (od 1. julija t. l.) prišel še novo uvedeni posebni prispevek za fond narodne obrambe, ki znaša od 25 do 80% (pri novih zgradbah) osnovnega davka. Pri nas so po slabem gospodarstvu, v dobi diktatorskih režimov, bile v temelju prizadete vse narodno-gospodarske sile, tako, da so prišli v katastrofalen položaj hišni posestniki, pa tudi mnogi najemniki, pa je treba pomoči tako enim kot drugim, vendar ne na račun enih ali drugih, ter je to stvarno tudi nemogoče.

Hišni posestniki niso sovražili svojih najemnikov; hišni posestniki storijo vse, kar le morejo, da bi olajšali svojim najemnikom njihov težak položaj. Predvsem ugotavljam, da so posebno v mestu Zagrebu najemnine v poslednjih letih občutno znižane, celo v taki meri, da hišni posestniki komaj životarijo in izpolnjujejo svoje obveznosti.

V povojni dobi je obstajalo društvo najemnikov, ki je svoječasno izsililo znane stanovanjske omejitve, katere so povzročile pravo katastrofo v hišni posesti; vendar je to društvo sčasoma propadlo, ker je s prestankom stanovanjskih omejitev prestalo tudi njih škodljivo delovanje.

(Konec prihodnjic)

Naprava zaklonišč pred napadi iz zraka in izpraznitev podstrešij

Dne 8. februarja t. l. se je vršila pri Kraljevski banski upravi anketa o zaščiti pred letalskimi napadi in glede izpraznitve podstrešij. Bilo je povabljenih več organizacij in zastopnikov mestne občine ljubljanske. Našo Pokrajinsko zvezo društev hišnih posestnikov za Slovenijo je zastopal predsednik g. Frelj Ivan. Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani pa g. podpredsednik M. Hrovatin. Anketo je vodil banski svetnik g. dr. I. Ogrin, ki je pokazal mnogo razumevanja za hišne posestnike glede naprave zaklonišč kakor tudi za izpraznitev podstrešij. Kot strokovnjak je referiral univ. profesor dr. Kasal, ki je dokazal, da je nemogoče hišnim posestnikom napraviti v sedanjih hišah močna, popolnoma varna zaklonišča, ker bi stalo tako zaklonišče za 2 družini, z 10 osebami okrog 80.000 dinarjev. Zato je predlagal, da naj se napravijo v hišah v strnjem sistemu samo lažja zaklonišča z mnogo manjšimi stroški in v hišah, kjer imajo že obokane kleti, veže, naj bi se te porabilo za zaklonišča in bi jih bilo treba samo nekoliko utrditi, oziroma podpreti. Glede podstrešja se je na predlog našega predsednika doseglo, da se morajo brezpogojno odstraniti samo lahko gorljivi predmeti, kakor papir, slama, drugo pa lahko začasno ostane v podstrešju, v katerem je ena četrtina lahko zasedena, tri četrtine pa mora biti prostega v podstrešju. Zastopniki mestne občine pa so zahtevali popolno izpraznitev podstrešja in ravno tako tudi napravo močnih in dragih zaklonišč. Doseglo se je končno tudi to, da mora mestna občina vse preglede vršiti brez stroškov in v kolikor so potrebni načrti, mora tudi te brezplačno napraviti.

Na podlagi te ankete je kraljevska banska uprava dravske banovine izdala dne 14. februarja 1940. Pov. S. Mob. št. 6/39 glede naprave zaklonišč sledeči načelni razpis:

Načelni razpis.

Gg. sreskim načelnikom in predsednikom mestnih občin!

Kraljevska banska uprava je izdala v stvari te-le načelne razpise: z dne 14. septembra, 24. oktobra in 28. decembra 1939. Pov. II/4 št. 4167/50, Pov. II/4 št. 4167/105 in Pov. II/4 št. 4167/116. Razpis z dne 24. oktobra 1939 se s tem razveljavi; navodila,

obsežna v ostalih dveh razpisih, pa se deloma ponove, v ostalem pa izpremene in dopolnijo takole:

Po besedilu določb v čl. 12. t. 2/c in čl. 18. t. l. uredbe z dne 13. aprila 1939., Sl. list št. 195/36 in po točki 12. pravilnika z dne 26. aprila 1939., Sl. list št. 206/37 je treba graditi, oziroma prirediti zaklonišča v vseh velikih (večjih) zasebnih zgradbah. To velja za obstoječe zgradbe in nove zgradbe. Pri teh novih zgradbah mora biti že v načrtu predvideno zaklonišče. V zvezi s temi določbami se mora opredeliti

pojsem velike (večje) zgradbe.

O tem, kaj je velika (večja) zgradba, morajo redoma presojati krajevni odbori za zaščito pred napadi iz zraka, tam, kjer teh ni, pa občinski odbori. Da pa se zagotovi neko enotno sklepanje po teh organih, se daje po dne 8. t. m. na kralj. banski upravi izvršenem posvetovanju interesiranih krogov v tem pogledu sledečo navodilo:

Skladno s čl. 17., točka 3 že imenovane uredbe je smatrati, da obstoji obveznost protiletalske zaščite načelno le v večjih, strnjeno naseljenih krajih. Katere naselbine je prištevati k takim krajem, je presojati individualno, vendar pa mora v dotičnem kraju ležati strnjeno večje število stanovanjskih hiš (skupinski sistem). Pri presoji tega vprašanja je treba tudi upoštevati še druge momente: ali se nahajajo v kraju ali v neposredni bližini železniška postaja, važno cestno križišče, mostovi čez večje vode, industrijska podjetja, ali sicer važni objekti. Na drugi strani pa nudijo nekaj zaščite tudi gozdovi, ako se nahajajo v neposredni bližini naselja.

V vsakem strnjeno naseljenem kraju pa so redoma razen hiš, ki leže v skupinskem sistemu, tudi hiše, ležeče v redkem (vrtnem) sistemu. Ker so po letalskih napadih v glavnem ogrožene le skupinsko ležeče hiše, morajo biti le pri teh prirejena ali zgrajena potrebna zaklonišča, ali vsaj pokriti jarki. Obveznost izgradnje zaklonišč in event. maskiranje zadeva tedaj le posestnika takih hiš, to pa brez ozira na to, ali predstavlja posamezna hiša veliko (večjo) zgradbo ali ne.

Posestnikom hiš, ki se nahajajo v redkem (vrtnem) sistemu ali na periferiji, pa se izgradnja zaklonišč v njihovem lastnem interesu samo priporoča.

Postopek v provedbi predpisa.

Krajevni odbori, kjer teh ni, občinski odbori, imajo v 14 dneh izvesti kategoriziranje vseh krajev v njihovem območju, ako se to še ni zgodilo, in sicer po teh vidikih:

- ali gre za večji, strnjeno naseljeni kraj;
- v pozitivnem primeru, kateri krajevno točno označeni, oziroma po hišnih številkah določeni deli kraja so taki, da leže hiše v skupinskem (blokvnem) sistemu, in kateri krajevni deli so taki, da leže hiše v redkem (vrtnem) sistemu;

Seznam hiš, kategoriziranih po teh vidikih, mora občina razpoložiti v občinski pisarni ter to objaviti na občinski deski in razglasiti tudi na drugo krajevno običajen način. Po izvršeni objavi je treba pristopiti k sistematskemu izvajanju prireditve oziroma gradnje zaklonišč. V tem pogledu naj se izvede in upošteva naslednje:

Posebna občinska komisija (v večjih občinah posluje več komisij), katere člani so: zastopnik občine oziroma krajevnega odbora, zastopnik gradbenega odbora (po možnosti stavniki strokovnjak) in zastopnik gasilske čete, naj pregleda vse stavbe v skupinskem ozemlju in določi ob prisotnosti hišnih gospodarjev na mestu samem način zavarovanja proti napadom iz zraka. Kjer bo možno prirediti obstoječe kleti ali podprtiličje v zaklonišče, tam naj poslujo-

ča komisija ali občina ne zahteva predložitev posebnih, predpisno podpisanih načrtov, ampak samo namenu ustrezajočo izjavo oziroma opis prireditve zaklonišča. Redne načrte je treba zahtevati le pri gradnji betonskih zaklonišč in večjih prizdikov.

Kako je opremiti in zgraditi razne vrste zaklonišč, o tem podaja navodila zlasti četrti del pravilnika o zaščiti pred napadi iz zraka v prvem oddelku »Gradnja zaklonišč«, Sl. št. 616/96 iz leta 1939., dalje knjižica g. inž. Stankota Dimnika »Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi«.

V danem primeru bo kazalo zgraditi (zlasti na deželi) vsaj pokrite jarke, ki bodo varovali proti drobcem razstrelilnih bomb in izstrelkom lastne protiletalske artilerije, ne pa seveda proti rušilnim bombam. V nekaterih primerih bodo posestniki radi lege njih hiš primorani zgraditi skupno zaklonišče za več hiš. Ako tudi to ne bo mogoče, bodo navezani samo na javno zaklonišče.

Kdo izdaja ukrepe in odločbe?

Organi, ki izdajajo ukrepe po tem razpisu, so že navedeni. Da se more v danem primeru izvesti izvršitev predpisov o gradnji zaklonišč tudi prisilno v smislu §§ 161 in 162. zakona o občem upravnem postopanju, mora pristojno oblastvo po potrebi izdati tudi formalno odločbo. Pri odločanju o gradnji ozir. prireditvi zaklonišča je za izdajo odločbe pristojno gradbeno oblastvo I. stopnje, za izdajo odločbe v drugih stvarih pa obče upravno oblastvo. I. stopnje (sresko načelstvo, mestno poglavarstvo), ako ni kaka zadeva pridržana, n. pr. banu. (§ 4. Z. u. p.) Pritožbam proti prvostopnim odločbam se ne sme odrediti odločilna moč. Pritožbe je vlagati pri prvostopnem upravnem oblastvu, v rešitev pa jih je pošiljati stavbnemu oblastvu II. stopnje, v nestavnih zadevah upravnemu oddelku kralj. banske uprave. Kaj naj bo vsebina prvostopne odločbe, je razvidno iz tukajšnjega razpisa z dne 28. decembra 1939., Pov. II/4, št. 4167/116.

Splošna navodila.

Stroški postopanja. V javnem interesu naj trpe občine morebitne komisijske stroške same, razen pri gradbi betonskih zaklonišč. Stroške za prireditve oziroma postavitev zaklonišča pa nosi po sedaj veljavnem predpisu hišni lastnik (čl. 18/7 uredbe). Komisijski ogled naj se izvrši le v neobhodno potrebnih primerih.

Kar se posebej tiče izgradnje protiletalske zaščite v javnih poslopih (drž., banov., občinskih) je skrb za to v glavnem naložena starešinam dotičnih podjetij in uradov, ki jim pa morajo krajevni odbori s svojim sodelovanjem biti v pomoč (čl. 8, t. 2 že imenovane uredbe).

Naroča se Vam, da poskrbite za točno izvajanje tega načelnega razpisa in da poročate v odrejenih dvomesečnih poročilih o poteku cele akcije.

Sreska načelstva naj vročijo po en izvod razpisa pristojnim občinam, prejem pa naj potrdijo sem, enako mestna poglavarstva.

Glede izpraznitve podstrešij pa dne 24. februarja 1940., Pos. S. Mob. št. 287/4 sledeči načelni razpis:

Načelni razpisi

vsem sreskim načelstvom, mestnim poglavarstvom in ostalim občinam glede hišne zaščite navodila za izvedbo predpisov v organ: zvezi.

V primeru vojne grozi velika nevarnost za požar od vžigalnih bomb. Zato je potrebna posebna obramba. Pravilnik o zaščiti pred letalskimi napadi IV. del, oddelek B predpisuje vse podrobnosti za organizacijo

hišne zaščite pred požari v primeru letalskih napadov (pravilnik je razglašen v Sl. listu št. 602/94 iz leta 1939).

Kraljevska banska uprava je glede na določila tega pravilnika povabila na razgovor zastopnike raznih uradov in slojev prebivalstva, da zazna za razne okolnosti, ki so merodajne za organizacijo učinkovite hišne zaščite v smislu citiranih določil ter predpisov gradbenega zakona (§ 44.) in stavbnih redov.

Za izvedbo teh predpisov se v zvezi z izvršenim razgovorom odreja naslednje:

1.) Podstrešja stanovanjskih hiš se morajo očistiti vse lahko vnetljive navlake. Odstraniti je treba papir, cunje, slamo in temu slično, pa tudi lesene predmete, kakor n. pr. omare, skrinje itd. Če pa pohištva glede na pomanjkanje primernih prostorov v hiši ni mogoče odstraniti iz podstrešja, naj ostane, toda naj se razpostavi tako, da ne ovira gasilskih del v primeru gašenja eventualnih požarov. Take lesene predmete je treba postaviti n. pr. v dva nasprotna kota podstrešja, toda v nobenem primeru naj tak material ne zavzema več kot eno četrtino podstrešne ploskve. Tudi v omarah, skrinjah ali zabojih, ki ostanejo v podstrešju, naj ne bodo lahko vnetljivi predmeti, ker sicer nevarnost požara nikakor ne bi bila zadostno zmanjšana.

Pri odstranjevanju take navlake iz podstrešij pa je treba paziti, da se ne uničijo papirji in listine zgodovinske ali umetniške vrednosti. Preden se tak starinski papir event. uniči, naj se dobro pregleda in v dvomljivem primeru obvesti neposredno ravnanje Narodnega muzeja v Ljubljani ali krajevnega muzeja.

2.) V starih hišah, kjer so postrešna tla iz gorljivega materiala, je treba le-ta zavarovati z negorljivimi sredstvi, n. pr. s primerno plastjo glin, peska ali s plastjo betona slabše mešanice. Celotno za podstrešja, kjer je tlak odporen proti ognju, se priporoča, da ga pokrijemo s plastjo drobnega peska. V nekaterih hišah, kjer se leseni stol stika neposredno z lesenimi nosilnimi »trami« strešne konstrukcije, naj se leseni deli ob stikališču in nosilni »trami« zavarujejo pred požarom s premazanjem z ognjavarano zmesjo. V to svrhu se priporoča:

a) zmes 70 delov mavca, 40 amonsulfata, 100 do 120 delov vode;

b) 15 delov boraksa, 15 delov magnezijevega sulfata in 60 delov vode;

c) 60 delov galuna, 50 delov amonsulfata in 1000 delov vode;

č) zasilno sredstvo zmes apna, kamene soli, vodnega stekla in cementa.

Premazanje vsega lesenega strešnega stola pa se priporoča in to tudi tam, kjer so podstrešna tla zavarovana proti ognju, ker se na ta način omeji nevarnost požara na minimum.

3.) Da se event. požar prehitro ne razširi iz podstrešja v spodnje prostore, morajo biti prehodna vrata iz železa ali močne pločevine. Železna vrata naj bodo vsaj 5 mm debela z napravljeno vzboklino v obliki tiskane črke »X«, ki preprečuje nenakomerno raztezanje in zvijanje v vročini. Še boljše so lesena vrata iz trdega lesa, ki so obložena z azbestom in na obeh straneh obdana z železno pločevino, ki je vsaj 1 mm debela. Pločevina naj bo na vrata pritrjena z vijaki tako, da je glava vijaka na eni, matica pa na drugi strani vrat. Tudi okvir, podboj in prag pri vratih morajo biti obloženi s pločevino.

4.) Pred vhom na podstrešje, pri večjih podstrešjih pa tudi na raznih pripravnih mestih podstrešja samega, mora biti pripravljeno najpotrebnejše gasilsko orodje, in sicer: gasilska metla, t. j. vsaj 2 m dolga palica s pritrjeno krpo, nadalje kad za vodo, bodisi lesena ali pločevinasta za

ca 200 l, 2 vedri, 2 lopati, sekira, požarni kavelj, kup peska in po možnosti ročna brizgalna. V zgradbah, kjer je v podstrešju vodovod, naj bo na razpolago primerno dolga gumirana ali konopna cev, ki se da s posebno spojko pritrčiti na vodovodno pipo.

5.) Kjer so poleg stanovanjskih hiš gospodarska poslopja, t. j. zlasti po deželi, naj stremijo krajevni odbori odnosno pristojne občine za tem, da s primernim vskladiščenjem krme nevarnost požara vsaj zmanjšajo. V ta namen se priporoča, da se seno in slama ne spravlja izključno na podstrešja gospodarskih poslopij, marveč da se sklada v ločenih skupinah na prostem, kakor je to po nekod že v navadi. Če se taki kupi sena ali slame postavijo v primerni razdalji eden od drugega, je s tem nevarnost požara gotovo zmanjšana.

6.) Zaradi organiziranja hišne zaščite naj se večji kraji ali mesta razdelijo na okrožja, okrožja pa zopet na bloke (20 do 30 hiš). Okrožja in bloki v mestih naj se določijo, oziraje se na skupinsko konstelacijo zgradb tako, da bo imel blokovni vodja možnost pregleda vseh zgradb svojega bloka, kar bo močno olajšalo izvajanje te službe. V podeželskih občinah naj se uvažuje tudi terensko stanje, odnosno medsebojna naravna povezanost posameznih vasi in naselij.

V vsaki hiši mora hišni lastnik ali upravitelj hiše določiti zanesljivo osebo kot hišnega nadzornika, v kolikor takega nadzora ne more sam izvrševati. Temu nadzorniku je dodeliti po potrebi pomočnike. Načeloma naj se določi v vsaki hiši ne glede na število prebivalcev vsaj eden pomočnik, nadaljnje pomočnike pa tako, da so pri skupnem številu 9 prebivalcev določene za hišno zaščito 2 do 3 osebe (skupaj z nadzornikom), za vsakih nadaljnjih 10 oseb pa še po 1 pomočnik. Te osebe so »Oddetek hišne zaščite in prve pomoči«. Vsaka oseba te hišne zaščite mora že sedaj vedeti, kakšen posel mora opravljati v primeru letalskih napadov. Za primerno izvežbanost osebja skrbi pristojna občina.

Vse hišne zaščite so podrejene blokovenemu vodji, katerega določi za vsak blok posebej pristojna občina. Blokovni vodja ima pravico zahtevati tudi event. izmenjavo hišnega nadzornika ali posameznih oseb hišne zaščite, če smatra to za potrebno. V primeru potrebe je upravičen razpolagati s posameznimi hišnimi zaščitnimi oddelki ter jih uporabljati tudi drugod, pri drugih hišah svojega bloka. Natančna zadevna navodila predpiše pristojna občina, oziraje se na lego posameznih blokov.

Vsa prednja navodila veljajo za sedanjí čas, ko je treba hišno zaščito sestaviti in pripraviti, v vojnem času pa bodo ustrezni predpisi po potrebi poostreni.

Za organizacijo požarne zaščite v industrijskih poslopijih veljajo ta navodila samo v toliko, v kolikor se tam že ne izvajajo ostrejši predpisi po zakonu o organizaciji gasilstva in posebnih odredbah.

Vse dosedanje postopanje pri očiščevanju podstrešij od razne vnetljive navlake je treba prilagoditi gornjim navodilom. Očiščenje naj bo izvršeno v 2 do 3 tednih, o čemer naj se prepričajo posebne komisije ali organi. Nabavo potrebnega orodja pa je tako pripraviti, da bo vsaj v primeru vojne takoj na razpolago.

V primeru potrebe naj izdajo pristojna oblastva splošne ali konkretne naredbe po čl. 66. in 67. z. n. u. s kazensko sankcijo čl. 69. po tem zakonu, event. naj se izda formalna odločba, da bo možno nastopiti tudi z upravno izvršbo.

Po poteku 5 tednov poročajte o izvedbi očiščevalne akcije, potem ko so sreska načelstva prejela poročilo od občin.

Uredba o odpisu zaostankov davkov, taks in kazni za davčna in taksna kazniva dejanja ob koncu leta 1937. oziroma 1939.

Na podstavi člena 1. uredbe o spremeni- njanju obstoječih predpisov in izdajanju novih M. s. št. 1118 z dne 16. septembra 1939. leta je predpisal ministrski svet na predlog ministra za finance tole

UREDBO

o odpisu zaostankov davkov, taks in kazni za davčna in taksna kazniva dejanja ob koncu leta 1937. oziroma 1939. — Službene novine Kraljevine Jugoslavije z dne 23. decembra 1939., št. 294/CIII/814. — Službeni list št. 10/2 z dne 6. januarja 1940.

§ 1.

Minister za finance se pooblašča, da sme na prošnjo interesentov odpisati zaostanke, ki so izkazani konec leta 1937. na davkih, kaznih in taksah za davčna in taksna kazniva dejanja, če bi izterjava teh zaostankov pomenila gospodarski propad dolžnika.

Od zaostanka davkov in taks, ugotovljenega konec leta 1937., se morajo predhodno odbiti vplačila v 3% obveznicah za likvidacijo kmetijskih dolgov, opravljena v letih 1938. in 1939., od davčnega zaostanka, pa tudi še odpisi in vplačila po uredbi z dne 8. novembra 1935. o izrednem odpisu sorazmernega dela zaradi plačila še ne dosepelega davčnega dolga ob koncu leta 1932., kolikor to že ni izvršeno v davčnih glavnih knjigah.

Z odplačili, opravljenimi v letih 1938. in 1939., se znižuje predpis v teh letih, vplačila nad tem davčnim predpisom pa se vzamejo na račun dolga iz prejšnjih let.

Odpis ni dopusten, če na prednji način ugotovljeni zaostanek ni večji od enoletnega zneska davčnega ali taksnega predpisa za leto 1938.

Prošnje za odpis se morajo vložiti v 3 mesecih, od dne razglasitve te uredbe.

Prošnje in vse priloge oseb, ki veljajo za kmetovalce po določbi točke 15. člena 32. zakona o neposrednih davkih, malih obrtnikov, ki plačujejo pridobnino v pavšalnih zneskih, kakor tudi oseb, katerih davčni predpis v letu 1938. ni znašal več kot 200 dinarjev, so oproščene plačila takse.

Na podstavi tega člena se ne more odpisati zaostanek skupnega davka, splošnega davka na poslovni promet in davka na luksuz tistim davčnim zavezancem, katerim se odmerja davek po § 6. zakona o skupnem davku na poslovni promet.

§ 2.

Davčnim zavezancem, ki so po določbah § 1. uredbe z dne 22. decembra 1939., M. s. št. 1662 o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih oproščeni plačevanja zemljarine, se odpisejo po uradni dolžnosti ves zaostali neposredni davek, takse in kazni za davčna in taksna kazniva dejanja do konca leta 1939. Vplačila, opravljena do konca leta 1939. v gotovini ali 3% obveznicah za likvidacijo kmetijskih dolgov, se ne vračajo.

§ 3.

Navodila za izvrševanje te uredbe predpiše minister za finance s pravilnikom.

§ 4.

Ta uredba stopi v veljavo z dnem razglasitve v »Službenih novinah«.

V Beogradu, dne 22. decembra 1939.; M. s. št. 1667.